

Kerkdienst Janskerk 26 juni 2016

Thema: 'Bron van levend water'

Lezing: Genesis 26 : 12-25

Voorganger: Harry Pals (gemeentepastor – protestant)

Inleiding

Dit vrij onbekende verhaal gaat over het vinden / graven en elkaar betwisten van bronnen met levend water, als voorwaarde voor alle leven, voor echte welvaart, voor zegen. Het verhaal is actueel, gezien de twisten om water – niet alleen in Israel/Palestina, maar wereldwijd. Het verhaal loopt uit (via de twisten bij plaatsen met prachtige namen als 'Kijfhoek' en 'Satanswater') op leven in de plaats geheten 'Ruimten', als er geen ruzie is en er ruimte is voor zegen. Het verhaal brengt ons bij de actuele vraag van alle tijden: wanneer ben je groot? hoe ga je om met de 'levensruimte' die je nodig hebt? hoe overstijg je vijandschap over essentiële levensvoorwaarden? wat kan religie (de ruimte die de Eeuwige biedt) daarbij betekenen?

Overweging

'De aarde is alles voor allen' - exit alle politieke geharrewar, Brexits en Nexits, boven alle exits uit is dat ons verhaal.

De aarde is alles voor allen, het water is alles voor allen, de zon is alles voor allen, water uit de zon die leidt tot boomgaarden, woonstee, metropool - alles voor allen, 'verbonden met al wat is'. Aarde, water, leven in verbinding - zo komt het samen. 'Staat op verworpenen', liet Oosterhuis ons zingen: Pasen! - 'ontwaak verworpenen der aarde', op dat *Internationale* lied hint de lieddichter natuurlijk - revolutie, nieuwe tijd. Een lied brengt alles samen.

En in verhalen komt alles samen, verhalen van toen en nu, verhalen over water.

Het verhaal van de wateroorlog in Bolivia, in 2000 uitgebroken - het raakt mij steeds weer. Toen de bodemschatten waren uitverkocht aan buitenlandse bedrijven kwam het water aan de beurt. Arme gezinnen konden de op de verkoop volgende prijsverhoging niet betalen. Ze moesten water uit vervuilde beken en putten drinken - kinderen stierven aan 'bloedige diarree'. Er brak verzet uit, met een volksoptocht werd de president verjaagd. Uiteindelijk werd de Indiaan Eva Morales gekozen als president - de eerste keer dat een autochtoon president werd in een Latijns-Amerikaans land; een getekend moment. Hij zette de rijkdommen van het land in voor de bevolking. Het begon met het water. [naar Ziegler 'De haat tegen het westen']

Water - een eerste mensenrecht. Nee, zei de baas van Nestlé onlangs nog weer eens: "Drinkwater is geen mensenrecht" - water moet je dus kopen, en dan kan Nestlé eraan verdienen. Water - geen verkoopwaar, geen marktwaarde, geen winstmiddel, maar voorwaarde voor het basale leven.

Water een eerste mensenrecht - en dus twistpunt.

Zoals in het verhaal van de bijbel. Een vluchtelingenverhaal (hoe actueel!), met alle spanningen die daarbij horen. Premier Mark Abimelek denkt dat er niet genoeg draagvlak is en stuurt vluchteling Izaak met de zijnen weg, weg uit de bewoonde wereld, naar het droge gebied van de kudden. Dan ontstaat er een typisch herdersconflict over waterbronnen: levend water wordt er gevonden, en van wie is dan dat water? Van de oude of de nieuwe bewoners? Tot 2 x toe doen de oude bewoners en werkers hun rechten gelden, en Izaak, de groot geworden Izaak, wijkt, hij trekt zich terug, hij gunt de ander de eigen ruimte. En zo ontvangt hij zelf uiteindelijk ruimte: water, verbondspartners, mede-mensen.

Wat is dit voor verhaal? Te mooi bijna, maar juist zo fundamenteel. Het gaat over oerbijbelse grondwoorden als zegen en vrede. Izaak wordt gezegend door de Eeuwige, en dan wordt hij *groot, groter, zeer groot* - heel opvallend. Moet je dat wel willen - groot worden, met de macht die daarbij hoort? Ja, want dat is een zegen. Daarvoor was Izaaks vader Abraham geroepen - gezegend om tot een zegen te zijn voor de volken. Grootheid werkt als een zegen als je de vraag onder ogen ziet: wat doe ik met die grootheid? Besef ik dat die grootheid een zegen van de

Eeuwige is, dus niet iets om voor mezelf te houden, maar om te delen? Om dus ook anderen daarin ruimte te geven? Groot is niet: op je strepen staan, je macht laten gelden, je plaats opeisen - maar: je bewust zijn van de zegen van de grootheid, voor wat je daarin ontvangen hebt, en daarbij anderen dan ook een plaats gunnen; meer *groots*, dan groot...

Izaak blijkt daarmee respect, achting op te roepen, en daarmee krijgt hij uiteindelijk zijn plaats als bondgenoot: iemand bij wie je wilt horen - beetje geforceerd misschien, afgedwongen, maar toch: het werkt... aardig hoe die 3 mannen daar op bezoek komen, achteraan legeraanvoerder Pikol, zijn naam betekent 'een en al bek', maar hij zwijgt en komt nederig zijn koning vergezellen om vrede aan te bieden. Wij zeiden in de voorbereiding: het is altijd belangrijk dat je ook oog hebt voor het belang, het verhaal van de ander, je tegenstander - inclusief denken. Dan kan over en weer dat mooie bijbelwoord shalom klinken [29, 31]: vrede inclusief welzijn.

Mag het water er zijn voor allen? Gun je anderen hun plaats? Kun je zo groot zijn dat je die ruimte kunt bieden? Is religie een middel om je gelijk te halen, of beleef je het als de ruimte die de Eeuwige biedt, samen met anderen? Om in die ruimte levend water te vinden, levenswater...

Wij mochten vroeger wel fietsen op zondag. Maar toen we naar een ander stuk van het land verhuisden niet meer. Daar dachten de mensen in het dorp er anders over - 'en je moet als christen geen aanstoot geven', zei mijn vader.

Gerrit Kouwenaar dichtte:

“Ik heb nooit naar iets anders getracht dan dit:
het zacht maken van stenen
het vuur maken uit water
het regen maken uit dorst. (...)”

Is het niet te mooi, nogmaals? Ja, misschien, soms. Maar zo'n verhaal biedt geen oplossing, geeft alleen een richting aan. Deze verhaalde zachte gevoeligheid maakt stevig, geeft ruimte om pijn en woede constructief in te zetten, om te zetten in inzet.

En de gelovige basis is God zelf : Die vindt zijn grootheid in de aandacht voor wie klein is: 'Die hoog zit, Die diep ziet' [ps.113], daar is de bron, Gods mensen zijn wij.

Izaak doet met zijn manier van doen gewoon de Eeuwige na. Hij heeft zijn naam mee: Jitzchaak, 'hij zal lachen'. Als je zelf wilt lachen, moet je een ander ook wat te lachen geven. Zo moge het zijn.